

staatsbosbeheer

Nieuwsbrief #3

Noordwaard

Datum: juni 2025

Via de nieuwsbrief Noordwaard houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen in dit gebied.

Deze nieuwsbrief verschijnt zes keer per jaar. Vorige nieuwsbrief gemist? Kijk dan op:

<https://www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/biesbosch/noordwaard>.

Omsloten door het Nationaal Park De Biesbosch, precies tussen de rivier de Nieuwe Merwede en de Brabantse Biesbosch, ligt de Noordwaard. Het is een sinds 2015 ontpolderd gebied dat nu fungeert als doorstroomgebied. Op die manier helpt de Noordwaard om droge voeten te houden in de regio rondom Gorinchem en Dordrecht – nu én in de toekomst, als rivieren door het veranderende klimaat vaker extreme hoeveelheden regen te verwerken krijgen en de zeespiegel stijgt. Begin 2022 spraken Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer af om het beheer van de Noordwaard samen aan te pakken, in ieder geval voor de komende tien jaar. Rijkswaterstaat is en blijft eigenaar en doet het technisch beheer, en Staatsbosbeheer doet het natuur- en vegetatiebeheer.

In deze nieuwsbrief

- Beheermaatregelen
- Waarnemingen
- Stroomdalgraslanden
- Nieuws van FREE Nature
- Contactgegevens

Beheermaatregelen

Maaierwerkzaamheden

Het voorjaar zit er weer bijna op. Dit betekent dat er weer een aantal graslanden gemaaid zal worden. Door dit hooilandbeheer kan de vegetatie in het gebied zich beter ontwikkelen en zal de kwaliteit van het grasland verbeteren. Het maaierwerk wordt uitgevoerd door verschillende agrariërs en aannemers. Het grootste deel van het maaisel zal worden gecomposteerd, waardoor het kan worden toegepast in de akkerbouw. Een ander deel wordt gebruikt als veevoer.

Het maaierwerk zal zoveel mogelijk gefaseerd uitgevoerd worden. Dit betekent dat er altijd voldoende vegetatie overblijft, zodat er genoeg voedsel beschikbaar is voor insecten en vogels.

Daarnaast worden ook '10-procent-vakken' uitgezet. Dit zijn delen van het perceel van minimaal 10% van de te maaien oppervlakte die het hele jaar niet gemaaid zullen worden. Hierdoor kunnen ook laatbloeiende plantensoorten nog zaad produceren. Daarnaast zijn er veel insectensoorten die als larve of als eitje in de stengel van planten overwinteren. De 10-procent-vakken zijn te herkennen aan de oranje vlaggetjes; zo is vanaf de maaimachine goed te zien welke stukken moeten blijven staan.

Waterteunisbloem

Wie regelmatig in de Muggenwaard komt heeft hem misschien al wel eens gezien, de Waterteunisbloem. Hoewel deze plant met grote gele bloemen er wel mooi uit ziet, vormt hij een grote bedreiging voor veel plant- en diersoorten in de Noordwaard. De Waterteunisbloem komt van oorsprong uit Zuid-Amerika maar is waarschijnlijk vanuit vijvers in verschillende Nederlandse natuurgebieden terechtgekomen. De soort is

erg invasief: wanneer hij zich in een gebied weet te vestigen groeit de plant erg hard waardoor alle andere planten in de omgeving worden weggedrongen.

In de zomer van 2024 zijn met behulp van een drone alle groeiplaatsen van de Waterteunisbloem nauwkeurig in kaart gebracht. Om te voorkomen dat de soort zich verder door de Noordwaard en de Biesbosch zal verspreiden staat er een aantal maatregelen gepland om deze groeiplaatsen aan te pakken. Afhankelijk van de locatie zal worden gekozen of de soort wordt bedekt met een laagje grond of dat de bovenste laag van het maaiveld wordt afgegraven. Hierdoor zullen nieuwe groeiplaatsen in de toekomst hopelijk met de hand verwijderbaar zijn en blijft er genoeg ruimte over voor onze unieke zoetwatergetijdennatuur. De werkzaamheden zullen eind juni beginnen.

Waarnemingen

Zeldzame soorten van de afgelopen tijd

De temperaturen lopen flink op en dat betekent dat er buiten van alles te ontdekken is. Voor zowel insecten, planten als vogels is dit écht de toptijd! Sinds de vorige nieuwsbrief zijn er dan ook heel wat leuke soorten gezien in de Noordwaard.

Op 9 juni werd in polder de Zalm een **Groen verfdrupje** gevonden. Dit wapenvliegje draagt een mooie naam maar ziet er ook prachtig uit. Om ze te vinden moet je oog voor detail hebben: verfdrupjes worden ongeveer een halve centimeter groot.

Hoornaarvlinders worden gelukkig wat groter. En als je weet waar je moet kijken zijn ze soms ook vrij gemakkelijk te vinden. Vooral rond eind juni zijn de volwassen vlinders overdag vaak op de stam van grote populieren te vinden. Hoewel Hoornaarvlinders er misschien erg gevaarlijk uit zien, zijn ze dit niet. Het wespachtige uiterlijk hebben ze vooral om predatoren af te schrikken.

De **Gewone schoorsteenwesp** is een zeldzame wespensoort die tot vorig jaar niet eerder in de Biesbosch was gezien. Sinds vorig jaar werden er meerdere individuen gezien, allemaal rond dezelfde plek. Is dit toevallig een erg fotogenieke wesp die graag voor de camera zit, of heeft de soort zich in de Noordwaard weten te vestigen?

Een soort die de laatste jaren sterk toeneemt in de Biesbosch is de **Gouden tor**. Deze metallic-groen gekleurde kevers hebben inmiddels ook de Noordwaard ontdekt.

Ook qua vogels stelden deze weken niet teleur. Er werden veel mooie soorten gevonden, met een flinke lijst aan hoogtepunten. Zo werden er een **Witwangstern**, **Witvleugelstern**, **Zwarte ooievaar**, **Roodpootvalk**, **Kraanvogel**, **Zwarte ibis** gezien!

Kijk goed om je heen want ook de komende weken er is nog genoeg te ontdekken!

Stroomdalgraslanden

In grote lijnen kun je de Noordwaard onderverdelen in twee verschillende types: stroomdalgrasland en dynamische riviernatuur. Al deze voormalige akkerlanden zijn helemaal aangepast in het kader van Ruimte voor de Rivier. Polders als de Galeiwaard, Kievitswaard en de Muggenwaard staan door middel van kreken in open verbinding met de rivier, en stromen dagelijks mee met het tij. In polders als de Kroon en de Zalm staat het water niet in directe open verbinding met de rivier. Deze stromen dus niet mee met het tij. Maar de polders zijn wel bewust laag omdijkt. Bijna iedere winter stromen deze polders met een waterstand boven 1,4 meter NAP wel één of meerdere keren onder water. Het rivierwater dat op de graslanden staat voert kalkrijk sediment aan en vertraagt de grasgroei. Dit vormt een unieke natuurlijke bemesting die alleen mogelijk is in dynamische riviernatuur. In combinatie met het feit dat er geen drijf- en vaste mest wordt uitgereden, er geen pesticiden gebruikt worden, er geen hoge begrazingsdruk op ligt en er verschrallingsbeheer wordt uitgevoerd levert dit een uniek stroomdalgrasland vol met een bijzonder rijke kruidenvegetatie op.

Ieder jaar worden er weer nieuwe soorten aangetroffen. Zo vonden de tellers van Floron tijdens een monitoringsdag eind mei de **Vleeskleurige orchis** en de **Veenpluis**. Beide soorten zijn nieuw voor de Biesbosch. Ook werden er weer mooie aantallen van bijzondere plantensoorten als de **Bijenorchis** en de **Graslathyrus** gevonden. Dit grote palet aan diverse kruiden brengt weer een groot scala aan bijzondere insecten met zich mee. Zo vind je hier de zeldzame **Zandhommel**, een soort die alleen nog maar in de

Biesbosch en langs het Haringvliet voor komt, in grote getalen. Al deze insecten trekken op hun beurt weer bijzondere broedvogels aan als de **Wulp**, **Veldleeuwerik** en **Kwartel**. Momenteel zijn deze soorten mooi te horen wanneer je een bezoekje brengt aan deze polders.

Polders als de Kroon en de Zalm zijn weer het levende bewijs dat wanneer je water de ruimte geeft, en er natuurlijke dynamiek ontstaat, er vanzelf weer topnatuur op volgt.

Nieuws FREE Nature

Koereigers en grote grazers

Ook dit jaar zijn ze weer gesignaleerd: de **Koereigers**. Nog niet in de hoeveelheden die we vorig jaar hebben waargenomen, maar ook dit jaar verblijven de Koereigers graag in de buurt van de grote grazers. Ze lopen mee met de grazende dieren, om opspringende kikkers te kunnen vangen, of pikken insecten weg van de herkauwende runderen. Eén van de vele voorbeelden van symbiose tussen grazers en vogels. FREE Nature ziet de grote grazers dan ook als onderdeel van het ecosysteem.

En om die taak goed te vervullen, zijn we terughoudend in het gebruik van ontwormingsmiddelen. Die middelen zijn immers schadelijk voor insecten. Insecten die door de Koereiger, Zwaluw en Spreeuw graag gegeten worden. Tegelijkertijd is de Noordwaard een zeer nat gebied en ligt een besmetting met leverbot op de loer. Toch kiest FREE Nature niet voor preventieve behandeling, maar monitoren we de gezondheid van de kudde door middel van mestonderzoek. Daarnaast is dit voorjaar bij wijze van proef bij een aantal runderen een mineralenbolus toegediend, met name bedoeld om de koperwaarde in het dier te optimaliseren. In natuurgebieden komen lagere koperwaarden vaker voor. Koper speelt onder andere een rol bij afweer en immuniteit. Door de koperwaarden te verhogen, zijn dieren beter in staat zelf immuniteit te ontwikkelen, onder andere tegen parasieten. Door middel van mestonderzoek houden we de vinger aan de pols, maar behandelen we de grote grazers niet onnodig. Zo blijven er voldoende insecten over voor de vele vogels die hiervan profiteren!

Contactgegevens Noordwaard

**Vragen aan de boswachter en/of
aanmelden voor de nieuwsbrief:**

Jonas Pronk, boswachter beheer Noordwaard:
j.pronk@staatsbosbeheer.nl of 06-13 64 94 62

Kuddes FREE Nature

- **Calamiteiten grote grazers:** 06-29 01 57 31 (24 uur per dag)
- **Beheerder Tanja de Bode:** tanja.debode@freenature.nl of 06-33 68 00 51
- **Meer informatie:** www.freenature.nl